

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణాంతర్గతస్య ఆయోధ్యకొండస్య

సప్తవింశతితీర్థానాం పారాయణశీర్షిక

ఆరవ శోక పారాయణ - 26.10.2021

స	త్యే	న	లో	కాన్	జ	య	తి	దీ	నాన్	దా	నే	న	రా	ఘ	వః
7	1	0	3	1	8	1	6	8	0	8	0	0	2	4	4

గు	రూన్	ఘ	శ్రూ	ష	యా	వీ	రో	ధ	ను	షా	యు	ధి	శా	త్ర	వాన్
3	2	5	2	6	1	4	2	9	0	6	1	9	5	2	4

య - 1

పారాయణం చేయవలసిన సర్గ : 01

సర్గల వరుస సంఖ్యలు

21 వ సర్గ

పారాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

63 శ్లోకాలు

అథ సంకల్పః

శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అతి శీఘ్రమేవ, విషూచికా క్రిమేః, వినాశనార్థం, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్సృష్ట్యర్థం, సర్వేషామ్, ఆస్తికమహాజనానాం, సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధిత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యావిత్తవాణిజ్య, దేశరక్షణాదిరంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, వైదికధర్మాభిధానస్య, సనాతన ఆర్షధర్మస్య, సర్వోన్నతిసిద్ధ్యర్థం, తద్ధర్మప్రతికూలతా పరిహారార్థం, వైరిక్షయార్థం, గోసంరక్షణార్థం చ, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, సర్వతోముఖాభివృద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, అక్షరలక్షాత్మక, సీతాలక్ష్మణహనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుష్ఠాన, తర్పణ, హేళామపూర్వకం

సత్యేన లోకాన్ జయతి, దీనాన్ దానేన రాఘవః ।

గురూన్ శుశ్రూషయా వీరః, ధనుషా యుధి శాత్రవాన్ ॥

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, అయోధ్యాకాండపారాయణం, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

***

శ్రీ శిషుప్రార్థనె

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।

రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థనె

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।

రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థనె

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।

ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీశిషుచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

***

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికాండే అయోధ్యాకాండే ఏకవింశస్సర్గః

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

తథా తు విలపంతీం తాం కౌసల్యాం రామమాతరమ్ ।

ఉవాచ లక్ష్మణో దీనః తత్కాలసదృశం వచః ॥ 21.1 ॥ (2 సార్లు)

న రోచతే మమాప్యేతత్ ఆర్యే యద్రాఘవో వనమ్ ।

త్యక్త్వా రాజ్యశ్రియం గచ్ఛేత్ స్త్రియా వాక్యవశం గతః ॥ 21.2 ॥

విపరీతశ్చ వృద్ధశ్చ విషయైశ్చ ప్రధర్షితః ।

న్యపః కిమివ న బ్రూయాత్ చోద్యమానస్సమన్మథః ॥ 21.3 ॥

నాస్యాపరాధం పశ్యామి నాపి దోషం తథావిధమ్ ।

యేన నిర్వాస్యతే రాష్ట్రాత్ వనవాసాయ రాఘవః ॥ 21.4 ॥

న తం పశ్యామ్యహం లోకే పరోక్షమపి యో నరః ।

స్వమిత్రోఽపి నిరస్తోఽపి యోఽస్య దోషముదాహరేత్ ॥ 21.5 ॥

దేవకల్పమృజుం దాంతం రిపూణామపి వత్సలమ్ ।

అవేక్షమాణః కో ధర్మం త్యజేత్ పుత్రమకారణాత్ ॥ 21.6 ॥

తదిదం వచనం రాజ్ఞః పునర్బాల్యముపేయుషః ।

పుత్రః కో హృదయే కుర్యాత్ రాజవృత్తమనుస్మరన్ ॥ 21.7 ॥

యావదేవ న జానాతి కశ్చిదర్థమిమం నరః ।

తావదేవ మయా సార్థమ్ ఆత్మస్థం కురు శాసనమ్ ॥ 21.8 ॥

మయా సార్థ్యే సధనుషా తవ గుప్తస్య రాఘవ ।

కస్యమర్థోఽధికం కర్తుం కృతాంతస్యేవ తిష్ఠతః ॥ 21.9 ॥

నిర్మనుష్యామిమాం సర్వామ్ అయోధ్యాం మనుజర్షభ ।

కరిష్యామి శరైస్తీక్ష్ణైః యది స్థాస్యతి విప్రియే ॥ 21.10 ॥

భరతస్యాథ పక్ష్యో వా యో వాఽస్య హితమిచ్ఛతి ।

సర్వానేతాన్ వధిష్యామి మృదుర్హి పరిభూయతే ॥ 21.11 ॥

ప్రోత్సాహితోఽయం కైకేయ్యా స దుష్టో యది నః పితా ।

అమిత్రభూతో నిస్సంగం వధ్యతాం బధ్యతామపి ॥ 21.12 ॥

గురోరప్యవలిప్తస్య కార్యాకార్యమజానతః ।

ఉత్పథం ప్రతిపన్నస్య కార్యం భవతి శాసనమ్ ॥ 21.13 ॥

బలమేష కిమాశ్రిత్య హేతుం వా పురుషర్షభ ।

దాతుమిచ్ఛతి కైకేయ్యై రాజ్యం స్థితమిదం తవ ॥ 21.14 ॥

త్వయా చైవ మయా చైవ కృత్వా వైరమనుత్తమమ్ ।
కాఽస్య శక్తిశ్చియం దాతుం భరతాయారిశాసన ॥ 21.15 ॥

అనురక్తోఽస్మి భావేన భ్రాతరం దేవి తత్త్వతః ।
సత్యేన ధనుషా చైవ దత్తేనేష్టేన తే శపే ॥ 21.16 ॥

దీప్తమగ్నిమరణ్యం వా యది రామః ప్రవేక్ష్యతి ।
ప్రవిష్టం తత్ర మాం దేవి త్వం పూర్వమవధారయ ॥ 21.17 ॥

హరామి వీర్యాద్దుఃఖం తే తమస్సూర్య ఇవోదితః ।
దేవీ పశ్యతు మే వీర్యం రాఘవశ్చైవ పశ్యతు ॥ 21.18 ॥

హనిష్యే పితరం వృద్ధం కైకేయ్యాసక్తమానసమ్ ।
కృపణం చ స్థితం బాల్యే వృద్ధభావేన గర్హితమ్ ॥

ఏతత్తు వచనం శ్రుత్వా లక్ష్మణస్య మహాత్మనః ।
ఉవాచ రామం కౌసల్యా రుదన్తి శోకలాలసా ॥ 21.19 ॥

భ్రాతుస్తే వదతః పుత్ర లక్ష్మణస్య శ్రుతం త్వయా ।
యదత్రానన్తరం కార్యం కురుష్య యది రోచతే ॥ 21.20 ॥

న చాధర్మ్యం వచశ్రుత్వా సపత్న్యా మమ భాషితమ్ ।
విహాయ శోకసన్తప్తాం గంతుమర్హసి మామితః ॥ 21.21 ॥

ధర్మజ్ఞ యది ధర్మిష్ఠః ధర్మం చరితుమిచ్ఛసి ।
శుశ్రూష మామిహస్థస్త్వం చర ధర్మమనుత్తమమ్ ॥ 21.22 ॥

శుశ్రూషుర్జననీం పుత్రః స్వగృహే నియతో వసన్ ।
పరేణ తపసా యుక్తః కాశ్యపస్త్రిదివం గతః ॥ 21.23 ॥

యథైవ రాజా పూజ్యస్తే గౌరవేణ తథా హ్యహమ్ ।
త్వాం నాహమనుజానామి న గన్తవ్యమితో వనమ్ ॥ 21.24 ॥

త్వద్వియోగాన్న మే కార్యం జీవితేన సుఖేన వా ।
త్వయా సహ మమ శ్రేయః తృణానామపి భక్షణమ్ ॥ 21.25 ॥

యది త్వం యాస్యసి వనం త్యక్త్యా మాం శోకలాలసామ్ ।
అహం ప్రాయమిహాసిష్యే న హి శక్న్యామి జీవితమ్ ॥ 21.26 ॥

తతస్త్వం ప్రాప్యసే పుత్ర నిరయం లోకవిశ్రుతమ్ ।
బ్రహ్మహత్యామివాధర్మాత్ సముద్రస్సరితాం పతిః ॥ 21.27 ॥

విలపన్తీం తదా దీనాం కౌసల్యాం జననీం తతః ।
ఉవాచ రామో ధర్మాత్మా వచనం ధర్మసంహితమ్ ॥ 21.28 ॥

నాస్తి శక్తిః పితుర్వాక్యం సమతిక్రమితుం మమ ।
 ప్రసాదయే త్వాం శిరసా గన్తుమిచ్ఛామ్యహం వనమ్ ॥ 21.29 ॥
 ఋషిణా చ పితుర్వాక్యం కుర్వతా వ్రతచారిణా ।
 గౌర్వతా జానతా ధర్మం కణ్ఠనాఽపి విపశ్చితా ॥ 21.30 ॥
 అస్మాకం చ కులే పూర్వం సగరస్యాజ్ఞయా పితుః ।
 ఖనద్భిః సాగరైర్భూమిమ్ అవాప్తస్సుమహాన్ వధః ॥ 21.31 ॥
 జామదగ్న్యేన రామేణ రేణుకా జననీ స్వయం ।
 కృత్వా పరశునాఽరణ్యే పితుర్వచనకారిణా ॥ 21.32 ॥
 ఏతైరవ్యైశ్చ బహుభిః దేవి దేవసమైః కృతమ్ ।
 పితుర్వచనమక్లేబం కరిష్యామి పితుర్హితమ్ ॥ 21.33 ॥
 న ఖల్వేతన్మయైకేన క్రియతే పితృశాసనం ।
 ఏతైరపి కృతం దేవి యే మయా తవ కీర్తితాః ॥ 21.34 ॥
 నాహం ధర్మమపూర్వం తే ప్రతికూలం ప్రవర్తయే ।
 పూర్వైరయమభిప్రేతః గతో మార్గోఽనుగమ్యతే ॥ 21.35 ॥
 తదేతత్తు మయా కార్యం క్రియతే భువి నాన్యథా ।
 పితుర్హి వచనం కుర్వన్ న కశ్చిన్నామ హీయతే ॥ 21.36 ॥
 తామేవముక్త్యా జననీం లక్ష్మణం పునరబ్రవీత్ ।
 వాక్యం వాక్యవిదాం శ్రేష్ఠః శ్రేష్ఠస్సర్వధనుష్మతామ్ ॥ 21.37 ॥
 తవ లక్ష్మణ జానామి మయి స్నేహామనుత్తమమ్ ।
 విక్రమం చైవ సత్త్వం చ తేజశ్చ సుదురాసదమ్ ॥ 21.38 ॥
 మమ మాతుర్మహద్దుఃఖమ్ అతులం శుభలక్షణ ।
 అభిప్రాయమవిజ్ఞాయ సత్యస్య చ శమస్య చ ॥ 21.39 ॥
 ధర్మో హి పరమో లోకే ధర్మే సత్యం ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 ధర్మసంశ్రితమేతచ్చ పితుర్వచనముత్తమమ్ ॥ 21.40 ॥
 సంశ్రుత్య చ పితుర్వాక్యం మాతుర్వా బ్రాహ్మణస్య వా ।
 న కర్తవ్యం వృథా వీర ధర్మమాశ్రిత్య తిష్ఠతా ॥ 21.41 ॥
 సోఽహం న శక్న్యామి పితుః నియోగమతివర్తితుమ్ ।
 పితుర్హి వచనాద్వీర కైకేయాఽహం ప్రచోదితః ॥ 21.42 ॥
 తదేనాం విస్మజానార్యాం క్షత్రధర్మాశ్రితాం మతిమ్ ।
 ధర్మమాశ్రయ మా తైక్ల్యం మద్భృద్ధిరనుగమ్యతామ్ ॥ 21.43 ॥

తమేవముక్త్యా సాహార్దాత్ భ్రాతరం లక్ష్మణాగ్రజః ।

ఉవాచ భూయః కౌసల్యాం ప్రాంజలిశ్శిరసా నతః ॥ 21.44 ॥

అనుమన్యస్వ మాం దేవి గమిష్యంతమితో వనమ్ ।

శాపితాఽసి మమ ప్రాణైః కురు స్వస్త్వయనాని మే ॥ 21.45 ॥

తీర్ణప్రతిజ్ఞశ్చ వనాత్ పునరేష్యామ్యహం పురీమ్ ।

యయాతిరివ రాజర్షిః పురా హిత్వా పునర్దివమ్ ॥ 21.46 ॥

శోకస్సంధార్యతాం మాతః హృదయే సాధు మా శుచః ।

వనవాసాదిహైష్యామి పునః కృత్వా పితుర్వచః ॥ 21.47 ॥

త్వయా మయా చ వైదేహ్యో లక్ష్మణేన సుమిత్రయా ।

పితుర్నియోగే స్థాతవ్యమ్ ఏష ధర్మస్సనాతనః ॥ 21.48 ॥

అమ్బు సంహృత్య సమ్భారాన్ దుఃఖం హృది నిగృహ్య చ ।

వనవాసకృతా బుద్ధిః మమ ధర్మాత్మ నువర్తతామ్ ॥ 21.49 ॥

ఏతద్వచస్తస్య నిశమ్య మాతా, సుధర్మమవ్యగ్రమవిక్లబం చ ।

మృతేవ సంజ్ఞాం ప్రతిలభ్య దేవీ, సమీక్ష్య రామం పునరిత్యువాచ ॥ 21.50 ॥

యథైవ తే పుత్ర పితా తథాఽహం, గురుస్స్వధర్మేణ సుహృత్తయా చ ।

న త్వానుజానామి న మాం విహాయ, సుదుఃఖితామర్హసి గన్తుమేవమ్ ॥ 21.51 ॥

కిం జీవితేనేహ వినా త్వయా మే, లోకేన వా కిం స్వధయాఽమృతేన ।

శ్రేయో ముహూర్తం తవ సన్నిధానం, మమేహ కృత్స్నాదపి జీవలోకాత్ ॥ 21.52 ॥

నరైరివోల్కాభిరపోహ్యమానః, మహాగజోఽధ్వానమనుప్రవిష్టః ।

భూయః ప్రజజ్వాల విలాపమేనం, నిశమ్య రామః కరుణం జనన్యాః ॥ 21.53 ॥

స మాతరం చైవ విసంజ్ఞకల్పామ్, ఆర్తం చ సౌమిత్రమభిప్రతప్తమ్ ।

ధర్మే స్థితో ధర్మమునాచ వాక్యం, యథా స ఏవార్హతి తత్ర వక్తుమ్ ॥ 21.54 ॥

అహం హి తే లక్ష్మణ నిత్యమేవ, జానామి భక్తిం చ పరాక్రమం చ ।

మమ త్వభిప్రాయమసన్నిరీక్ష్య, మాత్రా సహాభ్యర్హసి మాం సుదుఃఖమ్ ॥ 21.55 ॥

ధర్మార్థకామాః కిల తాత లోకే, సమీక్షితా ధర్మఫలోదయేషు ।

తే తత్ర సర్వే స్యురసంశయం మే, భార్యేవ వశ్యాఽభిమతా సుపుత్రా ॥ 21.56 ॥

యస్మింస్తు సర్వే స్యురసన్నివిష్టాః, ధర్మో యతస్స్యోత్తదుపక్రమేత ।

ద్వేష్యో భవత్యర్థపరో హి లోకే, కామాత్మతా ఖల్వపి న ప్రశస్తా ॥ 21.57 ॥

గురుశ్చ రాజా చ పితా చ వృద్ధః, క్రోధాత్ ప్రహర్షాద్ యది వాపి కామాత్ ।

యద్వాదిశేత్ కార్యమవేక్ష్య ధర్మం, కస్తం న కుర్యాదన్యశంసవృత్తిః ॥ 21.58 ॥

స వై న శక్నోమి పితుః ప్రతిజ్ఞామ్, ఇమామకర్తుం సకలాం యథావత్ ।
స హ్యవయోస్తాత గురుర్నియోగే, దేవ్యాశ్చ భర్తా స గతిస్స ధర్మః ॥ 21.59 ॥

తస్మిన్ పునర్జీవతి ధర్మరాజే, విశేషతస్స్వే పథి వర్తమానే ।
దేవీ మయా సార్థమితోఽపగచ్ఛేత్, కథంస్విదన్యా విధవేవ నారీ ॥ 21.60 ॥

సా మాఽనుమన్యస్వ వనం వ్రజంతం, కురుష్వ నస్వస్త్వయనాని దేవి ।
యథా సమాష్టే పునరావ్రజేయం, యథా హి సత్యేన పునర్యయాతిః ॥ 21.61 ॥

యశో హ్యహం కేవలరాజ్యకారణాత్, న పృష్టతః కర్తుమలం మహేలాదయం ।
అదీర్ష్వాకాలే న తు దేవి జీవితే, వృణోఽవరామద్య మహీమధర్మతః ॥ 21.62 ॥

ప్రసాదయన్నరవృషభస్వమాతరం, పరాక్రమాజ్జిగమిషురేవ దణ్డాకాన్ ।
అథానుజం భృశమనుశాస్య దర్శనం, చకార తాం హృది జననీం ప్రదక్షిణమ్ ॥ 21.63 ॥

(2 సార్లు)

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే ఏకవింశస్సర్గః

అథ ద్వావింశస్సర్గః

అథ తం వ్యథయా దీనం సవిశేషమమర్షితమ్ ।

శ్వసంతమివ నాగేష్ట్రం రోషవిస్ఫారితేక్షణమ్ ॥ 22.1 ॥

శ్రీరామస్తుతిః - ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః - ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం పుణ్యం వేదైశ్చ సమ్మితం ।
యః పఠేత్ రామచరితం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

అథ క్షమాప్తార్థనా - యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ - కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పఠస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ - శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

